

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВТОР ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ЈОВАНОВ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Апликации бр.. 22738/20 и 35558/20)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

7 јули 2026 година

Оваа пресуда е правосилна но, може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Јованов против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Втор оддел), заседавајќи во совет во состав:

Péter Paczolay, *Претседател,*

Oddný Mjöll Arnardóttir,

Hugh Mercer, *судии,*

и Dorothee von Arnim, *Заменик регистар на Одделот,*

имајќи ги предвид:

апликациите (бр. 22738/20 и 35558/20) против Република Северна Македонија, поднесени до Судот согласно со член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) на 9 јуни 2020 година и 7 август 2020 година, соодветно, од страна на подносителот на апликациите, македонски државјанин/државјанин на Република Северна Македонија, роден во 1968 година и со живеалиште во Скопје, застапуван од страна на г-дин А. Гоцо, адвокат кој ја врши адвокатската дејност во Охрид;

одлуката до Владата на Северна Македонија („Владата“), застапувана од нејзиниот застапник, г-ѓа Д. Цонова, да ѝ се достави известување за претставките по член 5 §§ 3 и 4 од Конвенцијата, кои се однесуваат на наводниот недостаток од релевантни и доволни причини за континуираното лишување од слобода на подносителот на апликациите, како и на наводниот недостаток од итно судско преиспитување на одлуките со кои било продолжувано неговото лишување од слобода, а остатокот од апликациите да се прогласи за недопуштен;

повлекувањето на г-дин Јован Илиевски, судија избран во однос на Северна Македонија, од учеството во постапувањето по предметот (Правило 28 § 3 од Деловникот на Судот);

забелешките односно, опсервациите на странките;

по советувањето на нејавна седница одржана на 16 јуни 2026 година, ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ПРЕДМЕТ НА СЛУЧАЈОТ

1. Апликацијата се однесува на наводно недоволното образложение на одлуките на судовите со кои бил продолжуван куќниот притвор на подносителот на апликацијата во рамките на кривичната постапка што се водела против него за злоупотреба на службената положба, како и на наводното отсуство на брзо преиспитување на тие одлуки од страна на Апелациониот суд Скопје („апелациониот суд“).

2. На 27 јуни 2019 година, јавен обвинител отворил истрага против подносителот на апликацијата (управител на приватно друштво и поранешен владин функционер) за злоупотреба на службената положба, во рамките на кривичната постапка опишана во предметот *Janakieski v. North Macedonia* (бр. 57325/19 и 16291/20, § 11, 14 ноември 2023 година), и побарал подносителот на апликацијата да биде ставен во притвор.

3. На 28 јуни 2019 година, судија на претходна постапка определил

притвор на подносителот на апликацијата во затворска установа, кој последователно бил продолжен двапати. На 3 септември 2019 година, судијата на претходна постапка при Основниот кривичен суд Скопје („првостепениот суд“) го заменил притворот со куќен притвор и наредил одземање на пасошот на подносителот на апликацијата. Потоа, тричлен совет на апелациониот суд го продолжил куќниот притвор уште трипати, поради опасноста од негово бегство или влијание врз истрагата. Откако на 12 декември 2019 година против подносителот на апликацијата било поднесено обвинение, тричлениот совет на првостепениот суд („советот“) го продолжил неговиот куќен притвор осум пати во релевантниот период, исклучиво поради опасноста од негово бегство, вклучително и со одлуките од 12 декември 2019 година и 10 јануари, 10 февруари, 11 март, 7 април, 7 мај и 9 јуни 2020 година. Во своите одлуки, советот се повикал на фазата на постапката, видот, карактерот и природата на кривичното дело, степенот на кривичната одговорност, видот и тежината на пропишаната казна, како и на можноста да биде изречена казна затвор.

4. Во меѓувреме, на 23 декември 2019 година, Врховниот суд ја преиначил одлуката за продолжување на куќниот притвор (која се однесувала на куќниот притвор на подносителот на апликацијата во периодот од 25 ноември до 25 декември 2019 година), утврдувајќи дека куќниот притвор бил оправдан поради опасноста од негово бегство. Понатаму, утврдил дека подносителот на апликацијата би можел да ги искористи врските што ги стекнал како поранешен владин функционер и управител на приватно друштво за да избега.

5. Подносителот на апликацијата поднел жалба против сите одлуки за продолжување на куќниот притвор. На апелациониот суд му биле потребни од 18 до 39 дена за да одлучи по жалбите против одлуките за продолжување наведени во став 3 погоре. Покрај причините наведени во одлуките за продолжување (види став 3 погоре), во некои од своите одлуки, апелациониот суд се повикал и на „високиот степен на противправност“ на дејствијата за кои подносителот на апликацијата бил обвинет, како и на имотната штета што кривичното дело наводно ја предизвикало врз Буџетот, како причини со кои се оправдувала опасноста од негово бегство.

6. На 27 август 2020 година, куќниот притвор на подносителот на апликацијата бил заменет со забрана да го напушта местото на живеење, обврска еднаш неделно да се јавува во судот, привремено одземање на неговиот пасош, забрана да му биде издаден нов пасош и забрана да ја преминува државната граница со лична карта.

7. Подносителот на апликацијата поднел жалба, согласно член 5 § 3 од Конвенцијата, за недостатокот од релевантни и доволни причини за неговото лишување од слобода во периодот од 25 септември 2019 година до 7 август 2020 година (датумот на поднесувањето на неговата втора апликација), како и, согласно член 5 § 4 од Конвенцијата, за отсуството на брзо преиспитување на одлуките за продолжување на неговиот куќен притвор наведени во став 3 погоре.

ОЦЕНКА НА СУДОТ

I. СПОЈУВАЊЕ НА АПЛИКАЦИИТЕ

8. Имајќи го предвид сличниот предмет на апликациите, Судот смета дека е соодветно да ги разгледа заедно во една пресуда.

II. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕН 5 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

A. Допуштеност

9. Од истите причини како оние наведени во предметот *Janakieski v. North Macedonia* (бр. 57325/19 и 16291/20, §§ 57-61 и 63-65, 14 ноември 2023 година), Судот го отфрла аргументот на Владата дека барањето за надомест на штета согласно член 553 од Законот за кривичната постапка и/или членовите 9-а и 189 од Законот за облигационите односи претставувало ефикасен правен лек за целите на наводите на подносителот на апликациите.

10. Понатаму, наводите на подносителот на апликациите не се очигледно неосновани во смисла на член 35 став 3 (а) од Конвенцијата, ниту се недопуштени по која било друга основа. Според тоа, тие треба да бидат прогласени за допуштени.

B. Основаност

1. Член 5 § 3 од Конвенцијата

11. Општите начела релевантни за оценувањето на оправданоста на лишувањето од слобода на едно лице се сумирани во случајот *Radonjić and Romić v. Serbia* (бр. 43674/16, §§ 64-70, 4 април 2023 година). Судот ги применува истите критериуми во текот на целиот период на лишување од слобода, независно од местото на кое подносителот на апликацијата бил задржан (види *Janakieski*, цитиран погоре, § 69).

12. Во конкретниот случај, подносителот на апликациите бил лишен од слобода на 28 јуни 2019 година (види став 3 погоре). Неговиот куќен притвор завршил на 27 август 2020 година (види став 6 погоре). Меѓутоа, подносителот на апликациите конкретно се жалел на куќниот притвор во периодот од 25 септември 2019 година до 7 август 2020 година (види став 7 погоре).

13. Судот забележува дека, по поднесувањето на обвинението против подносителот на апликациите (види став 3 погоре), па сè до 7 август 2020 година, неговиот куќен притвор бил оправдуван исклучиво врз основа на опасноста од негово бегство. При утврдувањето на оваа опасност, домашните судови се повикале на „видот, карактерот и природата на кривичното дело, степенот на кривична одговорност, видот и тежината на пропишаната казна“, можноста да му биде изречена казна затвор, „високиот степен на противправност“ на дејствијата за кои подносителот на апликациите бил обвинет, фазата на постапката и имотната штета што наводно била предизвикана врз Буџетот со извршувањето на кривичното дело (види ставови 3 и 5 погоре). Само Врховниот суд, со својата одлука од 23 декември 2019 година, која се однесувала на куќниот притвор на подносителот на

апликациите во периодот од 25 ноември до 25 декември 2019 година, се осврнал на неговите лични околности, наведувајќи дека тој би можел да ги искористи врските што ги стекнал како поранешен владин функционер и управител на приватно друштво за да избега (види став 4 погоре). Во сите останати одлуки (кои опфаќаат период од најмалку седум месеци), образложението на домашните судови останало идентично и повторувачко, со шаблонски формулации кои не упатуваат на тоа дека тие извршиле суштинска анализа на личните околности на подносителот на апликациите (види став 3 погоре). Понатаму, тие не извршиле соодветна оценка за тоа дали, и покрај изминатото време, продолжувале да постојат околности што го оправдувале куќниот притвор (спореди со *Janakieski*, цитиран погоре, § 79).

14. Владата тврдела дека поблагите мерки, како што е само одземањето на пасошот на подносителот на апликацијата, не би биле доволни бидејќи тој би можел да ги искористи своите врски за да се скрие во тужената држава или да избега во соседните земји, имајќи предвид дека во релевантниот период границите често се преминувале само со национална лична исправа. Меѓутоа, Судот забележува дека во релевантните одлуки, домашните судови никогаш не се повикале на овие причини и, следствено, тие не можат да бидат земени предвид (спореди, *mutatis mutandis*, со *Ramkovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 33566/11, § 61, 8 февруари 2018 година).

15. Овие согледувања се доволни за Судот да заклучи дека причините наведени за лишувањето од слобода на подносителот на апликацијата, најмалку по одлуката од 23 декември 2019 година, иако биле „релевантни“, не биле „доволни“. Затоа, не е потребно одделно да се оценува периодот што ѝ претходел на таа одлука (спореди со *Janakieski*, цитиран погоре, § 83, и *Vasilkoski and Others v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 28169/08, § 64, 28 октомври 2010 година).

16. Според тоа, дошло до повреда на член 5 § 3 од Конвенцијата.

2. Член 5 § 4 од Конвенцијата

17. Применливите општи начела во однос на брзото преиспитување на законитоста на притворот се утврдени во предметот *Ilenseher v. Germany* ([GC], бр. 10211/12 и 27505/14, §§ 251-256, 4 декември 2018 година).

18. Во конкретниот случај, постапките за преиспитување во однос на оспорените одлуки за продолжување траеле од 18 до 39 дена (види став 5 погоре). Судот претходно утврдил дека таквите одложувања биле прекумерни (види *Janakieski*, цитиран погоре, § 89 *in fine*, и предметите наведени во него). Поради причините наведени во *Janakieski* (*ibid.*, §§ 91-94), Судот не може да ги прифати аргументите на Владата дека, додека жалбите на подносителот на апликацијата против одлуките за продолжување на неговиот куќен притвор биле во тек, во прв степен била извршена нова судска оценка на неговиот куќен притвор; дека жалбите на подносителот на апликацијата му биле доставени на јавниот обвинител за одговор; дека второстепениот суд одржал рочишта, со што била продолжена постапката на одлучување;

дека подносителот на апликацијата поднел повеќе од една жалба против одредени одлуки; дека предметот бил сложен; или дека пандемијата со COVID-19 ја продолжила постапката на одлучување пред апелациониот суд.

19. Оттука, домашните судови не го исполниле барањето за брзо постапување утврдено во член 5 § 4 од Конвенцијата. Според тоа, дошло до повреда на таа одредба.

ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

20. Подносителот на апликацијата побарал 5.000 евра (EUR) за нематеријална штета и 7.483 евра за трошоци и издатоци во постапката пред Судот.

21. Владата ги оспорила побараните износи како прекумерни и неосновани.

22. Судот смета дека е разумно на подносителот на апликацијата да му досуди 3.900 евра за нематеријална штета, плус секој данок што може да му биде наплатен.

23. Судот, исто така, смета дека е разумно на подносителот на апликацијата да му досуди 1.250 евра за трошоци и издатоци во постапката пред Судот, плус секој данок што може да му биде наплатен.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучи* да ги спои апликациите;
2. *Ги прогласи* апликациите за допуштени;
3. *Утврди* дека дошло до повреда на член 5 § 3 од Конвенцијата;
4. *Утврди* дека дошло до повреда на член 5 § 4 од Конвенцијата;
5. *Утврди*
 - (а) дека тужената држава треба да му ги исплати на подносителот на апликацијата, во рок од три месеци, следните износи, кои треба да се конвертираат во националната валута на тужената држава по курсот што важи на денот на исплатата:
 - (i) 3.900 евра (три илјади и деветстотини евра), плус секој данок што може да му биде наплатен, за нематеријална штета;
 - (ii) 1.250 евра (илјада и двесте и педесет евра), плус секој данок што може да му биде наплатен на подносителот на апликацијата, за трошоци и издатоци;
 - (б) дека од истекот на горенаведениот рок од три месеци до исплатата, на горенаведените износи ќе се засметува проста камата по стапка еднаква на маргиналната каматна стапка на Европската централна банка што се применува во периодот на доцнење, зголемена за три процентни поени;
6. *Го отфрла* остатокот од барањето на подносителот на апликацијата

ПРЕСУДА ЈОВАНОВ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

за правичен надоместок.

Составено на англиски јазик и доставено во писмена форма на 7 јули 2026 година, согласно Правило 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Dorothee von Arnim
Заменик регистар

Péter Paczolay
Претседател